

Стенографски дневник

НА

63. заседание

Петък, 17 май 1946 г.

(Открито в 16 ч.)

Председателствувал подпредседателят Кирил Христов, Секретари: Рада Ноева и Йордан Чобанов.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Д-р Пенчо Костурков	702
Отпуски	697	Димчо Голдоров	702
Законопроекти	697	2. За отменение акциз 9 до 14 и забележката към чл. 32	
На дневния ред:		от закона за Държавната политехника. (Първо и второ	
Законопроекти: 1. За изменение и допълнение на закона за		четене)	703, 704
възстановяването на печалби. (Първо четене — продължение		Говорил: Мара Кинкел	704
на разискванията и приемане)	697	3. За отменение наредбата-закон за преотстъпване ново-	
Говорили: и-р д-р Иван Стефанов	697, 703	строящ та се сграда на Държавния институт за глухонемни	
Костадин Трендафилов	697	в София на Министерството на народното здраве. (Първо	
Михаил Константинов	700	и второ четене)	704, 705
Илия Бояджиев	701	Дневен ред за следващото заседание	705

Председателствувал Кирил Христов: (Звън) ПоHEME има публичен брой народни представители, съгласно прокламация, обявява заседание за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Борис Петров, Борис Стефанов, Виктор Петров, д-р Георги х. Генов, Димитър Панафотов, Димитър Попов, Екатерина Аврамова, Елена Жекарска, Живко Живков, Здравко Митовски, Иван Геновски, Иван Чонос, Кирил Тонев, Крум Кюляков, Кръстю Славов, Митко Генев, Петко Стайнов, д-р Петър Попсадов, Ранчо Кемениджиев, Спиро Тринков, Стефан Прокопиев, Титко Черноколев, Цветан Капитанов и Яня Янча)

Преди да пристъпим към дневния ред, ще направя следните съобщения:

Председателството е разрешило отпущане на следните г-да народни представители: Асен Хр. Николов — 1 ден, Бочо Илчев — 1 ден, Владимир Арнаудов — 1 ден, Георги Колев Петков — 1 ден, Грули Атанасов — 1 ден, Иван Арнаудов — 6 дни, Марин Станев Маринов — 3 дни, Никола Разлоганов — 1 ден, Нинко Стефанов — 1 ден и Крум Кюляков — 2 дена.

В бюрото са постъпили следните законопроекти:

От Министерството на финансите — законопроект за изменение и допълнение на закона за дължностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители;

От същото министерство — законопроект за изменение и допълнение на закона за застрахователните дейтели и дейността по набиране на застраховките;

От Министерството на земеделието в държавните имоти — законопроект за сключване заем в размер на 300.000.000 лв. от Българската земеделска и кооперативна банка за изплащане на откупуващи и закупени земи и сгради от Министерството на земеделието в държавните имоти.

Тези законопроекти ще бъдат раздадени на г-да народните представители днес.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за възстановяването на печалби — продължение на разискванията.

Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-жи и г-да народни представители! Към обясненията, които дадох вчера, искам да добавя още една съществена характеристика на предложения законопроект.

На първо място, касе се до необлагаемата рента. Необлагаемата рента по предложения законопроект се намалява процентно и по този начин се увеличават оная печалба, която остава да бъде облагана; на второ място, с законопроекта се предвижда едно намаляване на оная маса, върху която се изчислява необлагаемата рента. При настоящото положение, необлагаемата рента се изчислява върху общата сума на всички собствени средства. Законопроектът предвижда, необлагаемата рента да бъде изчислявана върху сумата на капитала, илиос законния резервен фонд.

Освен това, не се предвижда вече според законопроекта, приспадане на определени разходи за инвестиции, те са извадени от печалбата, а така също се премахва понижаването на печалбата по

предприятията — това са държавни доставки по чл. 120а. Както е известно, тъймо по тези доставки на държавата се реализират обикновено — не само у нас и не само в тази война — най-големите върх-печалби.

Искам да назовавам случая да разсея известни заблуждения, които се помехи във връзка с поставянето на този законопроект на разискване в Народното събрание. В един дневен вестник се подхваля като вероюна мифа на постъплената поради това измислене на закона за данъка върху възстановяването на печалби сумата петшест милиарда лева. Аз мога да ви уверя, че според съвършените грешки в приблизителна изчисленна тази постъпленна няма да бъде повече от еден и половина милиарда лева, най-много два. И аз се надявам, че хората, които смятат, че петшест милиарда лева са прекалено много, ще признаят, че два милиарда или еден и половина милиард лева е една сума, която може да бъде помесона.

Това исках да прибавя към казаното от мене вчера. И пак искам да подчертая, че на първо място стопанските дейтели са заинтересувани, нашите усилия относно заздравяването на стопанството и държавните финаниси да успеят. И ние от всички слове на народа, от всички краища на страната, трябва да се покажем достойни за онези усилия и жертви, които сега българският народ дава, за да постави началото на едно стопанско и финансово заздравяване. (Ръкоплескания)

Председателствувал Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Костадин Трендафилов.

Костадин Трендафилов (зв): (От трибуната). Г-да народни представители и представители! Предложеният законопроект от уважасмия министър на финансите идва да отговори на една нужда, която все по-настойтелно започва да тежи върху българския данъкоплатец изобщо и по-специално — върху българския търговец и индустриалец. Още при разглеждане на законопроекта за изменение и допълнение на закона за данъка върху приходите, както снощи министърът на финансите подчерта, ние, хората от Народния съюз „Звено“, изтъквахме необходимостта от изменение на закона за възстановяването на печалби, тъй като с новото изменение на закона за данъка върху приходите се стига до едно положение, при което добросъвестните данъкоплатци, извършващи своята нормална дейност при плащане на данъка си, ще трябва да дадат от капиталите си, за да платят следващите им се данъци като съкупност по двата действащи фискални закона.

Ясно беше, че при това положение следваше да се направи нещо съществено, за да се освободи нашият данъкоплатец от подозрението, какво с изменението на фискалните закони едва ли не се стига до социализация чрез конфискация на частния капитал, макар и под формата на данъци. При това положение г-н министърът намеря за необходимо да направи една декларация пред Парламента по изменението на закона за възстановяването на печалби. Този законопроект е пред нас и ние сме длъжни да кажем своето мнение по него и да вземем решение за или против.

Г-да народни представители! Въпросът за възстановяването на печалби изобщо заслужава да заеме повече място в разискванията в Народното събрание. Този въпрос за час, Народният съюз „Звено“.

е един от съществения за нашето стопанство изобщо и ние искаме по него да се изкажем обстойно, за да няма място за съмнения и лошо разбиране на поставените задачи.

Нуждата от този закон се наложи действително в едно време, когато военната конюнктура позволяваше на стопанските среди да развият усилена търговска и индустриална дейност. Справедливо и наложително беше държавата да вземе необходимите мерки, за да разпредели справедливо тежестите от войната върху всички стопански категории, лица и места. Не можеше да се позволи на едни да печелят прекомерно, когато други жертвуваха за свободата на Родината най-ценното, което има човек — живота си. И затова няма да има добросъвестен човек, който да издигне глас на протест или на неодобрение. В това отношение ние, хората на Народния съюз „Звено“, не един път сме подчертавали, и то не с думи, а с дела, че сме радатели за една социална справедливост, при която да има достатъчно място за всички, които добросъвестно и без корист искат да служат на народа, независимо от това, какво обществено или служебно място заемат, стига народното добруване за тях да е върховен закон, пред който не ще направят никакъв компромис и да жертвуват свободата и независимостта на Родината.

Отечественият фронт в това отношение направи достатъчно, за да няма никой, който да се съмнява в добрите намерения на всички неговии начинания. И ако въпреки това, днес ние излизаме да кажем нацията дума по представения законопроект с известно отклонение от мнението на уважаемия министър на финансите, това правим не от любов и желание да критикуваме, а защото имаме сериозно основание да твърдим, че с измененията и допълненията на закона за военновременните печалби се създават извънредно отежнени условия за работа на почти всички съсловия в нашето стопанство.

Ние не един път сме подчертавали необходимостта, че се налага да се направи всичко, което е необходимо, за да заздравиш нашето стопанство, да му създадем условия, при които то да може да се развива по начин, който ще осигури на страната всички необходими материали и произведения, за да може при крайно отечествените условия на живот нашият гражданин и селянин най-безболезнено да премине следвоенната конюнктура.

Ние следователно сме задължени да правим всичко и да строим нашето стопанство, да го правим годно да задоволява нашите социални и стопански нужди. Но хубавите неща, изглежда, не могат да станат изведнаж. Когато ние сме в процес на строителство на нещо ново, не може в самия процес на строителството едновременно и да ликвидираме със старото; не можем очевидно из един път като с нож да отрежем всичко минало, из един път да направим нещо съвсем ново, защото държавата, както и обществото, си имат своите естествени закони, приемствености и ежедневни нужди, по които се движат и срещу които ние хората в много случаи малко нещо можем да направим.

Но има едно нещо, по което ние, отечественофронтовците, не спорим, а то е, че нашите общи грижи са насочени към една цел: да се създаде мир, ред и сигурност за всички граждани, да направим така, че всички граждани и селяни да виждат в Отечествения фронт защитник и шит против всяко посегателство срещу държавата, срещу свободата и правата изобщо на човека и гражданина, независимо откъдето и да идва то. Също така не спорим и по това, че в процеса на изграждането на нашето стопанство и благосъстояние на нашия народ ние отдаваме еднакво значение и на трите стопански сектори — държавния, кооперативния и частния — защото сме убедени, че координираното взаимодействие на тези изпитания на дело стопански сектори ще ни даде възможността да отговорим най-бързо и ефикасно на обществените нужди. Ние не подценяваме значението на всеки от тях поотделно, но сме убедени, че никой от тях самостоятелно не би могъл без сътресения да задоволи нуждите и да ни осигури възможността да живеем като свободни хора.

Г-да народни представители! Внесеният законопроект засяга главно и преди всичко нашата индустрия и търговия. Когато говорим за тези два големи отрасли на нашето стопанство, ние не можем да не си припомним известни обстоятелства от миналото и да не държим сметка за тях. От прехлушените някога работилнички и бакалнички, които задоволяваха нуждите на нашия народ тогава, чрез неуморните усилия и деннонощен труд на нашия занаятчий и дребен търговец изникнаха цветущи индустриални и търговски предприятия, които не само правят чест на нашата страна, но са в състояние днес чрез производството и организацията си да задоволяват далеч по-големи нужди от тези на нашия народ. Българинът е прочут по своята пестеливост, която понякога достига дори до скъперничество, но тази пестеливост той е използвал — с изключение на редки случаи — за подобрене на родното си огнище, на стопанството си, на предприятието, от което зависи неговото и това на наследниците му благосъстояние, а оттам и на Родината. Няма случай, при който стопански деятел да не влага всички свои сили и средства, за да направи своето предприятие по-дееспособно, по-годно за нуждите, за които е създадено.

Това не е случайност. Това се дължи на обстоятелството, че идеята за индустриализирането на нашата страна е обединявала нашия народ още от първите години на свободен политически живот. Защото ние всички сме убедени, какво само чрез индустриализиране на нашата страна ще можем да осигурим благосъстояние за народа ни. За нас това е един от най-добрите изходи от тежкото положение, в което се намираме, особено в нашето земеделско стопанство.

Сега следователно, когато страната ни, за щастие, се управлява от прогресивни политически сили, очевидно индустриализирането на нашата страна, наред с цялото останало наше стопанство, трябва да бъде поставено на рационални основи. В това направление — няма никакво съмнение — са насочени всички грижи на правителството и на Парламента. В това направление са насочени и на-

шите грижи, на хората от Народния съюз „Звено“. И ние се ласкаем да вярваме, че нашите грижи ще бъдат правилно оценени и ние ще бъдем добре разбрани.

Г-да народни представители! Ние искаме да бъдем честни, както във всички случаи, и откровено да ви кажем, какво ние сме във връзка с последните, които ще настъпят, ако законопроектът бъде приет в този му вид, както ни се предлага. Ние сме дълбоко убедени, че ако тръгнем по пътя на отнемане на придобити по законен начин материални права чрез закони с обратна сила, крайт не може да бъде друг, освен пълен стопански застои и обща беднотия на всички категории и съсловия. Ще се създаде една атмосфера на несигурност за утрешния ден, при която мъчно биха се намерили стопански деятели, които да вложат своя труд, опитност и средства, да поемат рискове, да творят с пълен размах и да спестяват и с това да увеличават материалното благосъстояние на нашия народ. Една апатия, граница с безразличие, би обхванала хората и би създавала от нас по-скоро работи, отколкото творци на духовни и материални блага.

Обратната сила на закона би предизвикала едно поголовно, почти пълно унищожение на и без това чувствително намалените български капитали, създадени с толкова труд, лишения и жертви в течение на десетилетия свободен живот, без които е немислимо истинско творческо разгъване на стопанските сили на страната. Унищожаването на тези чисто български капитали не ще бъде следователно загуба само за техните притежатели, но то ще означава, паралелно с това, и загуба на една от извънредно важно значение позиция на стопанския фронт на цялата страна, и като последица на всичко това — пресушване на много бъдещи приходоизточници за самия фиск, и то не за друго, а само за еднократната полза, която държавното съкровище би излякло за момента.

Ако е въпрос за необходими за държавното съкровище средства за момента, има десетки други начини, които биха ни се представили дори и от тези, на които предприетия трябва да легне цялата тежест на този фискален закон. Нека размислим и да преценим спокойно и добротойно, и логично, което законът може да донесе, и да отредим само онова, което е не само най-доброто за фиска, но и най-добро и полезно въобще за нашето стопанство не само с оглед на днешния момент, но и на утрешния ден, при който ние всички безусловно ще живеем, ще творим и ще създаваме благоденствието на нашия народ. Недейте, за Бога, да режем клона, на който стоим всички, и на който залагаме успеха не само на нашата отечественофронтовска програма, но и бъдещето на нашия народ. Не се касае за българските индустриални и търговци — касае се за българската индустрия и търговия.

Г-да народни представители! Друга една страна, която въпросният законопроект засяга и която ние също искаме да осветлим от наша гледна точка, това е, че законопроектът не обхваща нови данъчни обекти, необлагани досега, а увеличава данъчната тежест на тези данъкоплатци, които доброволно са декларирали досега своите доходи и са плащали следувемите се данъци. Тази категория данъкоплатци се натовазва с нови още данъци и тежести и с изменението на закона за данъка върху приходите. По този начин последиците, засегнати от тези два закона, ще трябва да дадат за данъка — по-тежък законът е с обратна сила — не само деалтизираните през последните години печалби, но и голяма част от капитала си.

Знаем, че данъкът трябва да бъде справедлив и почосим. Данъчното облагане има свои максимални граници, които, ако бъдат надминати, ще последва разстройството и изчезване на самия данъчен обект. За каква е тайна, каква голяма част от така наречените „печалби“, особено в търговските предприятия, са в същност счетоводни такива, защото фактически, поради обезценяването на лева и намаляването на покупната му стойност, същите предприятия не само не са реализирали печалби, а са загубили от основния си капитал?

Независимо от всичко това, през периода, за който се дава обратната сила на закона, са създадени ред материални отношения и полза между държавата и данъкоплатците, по силата на действащите закони, които са били във връзка с действащия закон за военновременните печалби, а така също и по силата на много влезли в законна сила съдебни решения, и неминуемо ще се дойде до един хаос в тези материални отношения. Новите провенти на необлагаемата рента ще изменят размера на данъците, налагани и плащани по двете закони ще се дойде до положение да се иска данък върху военновременните печалби върху суми, които са вече платени на държавата като данък по наредбата-закон за данъка върху приходите, какъвто е допълнителният данък върху общия доход. Измененията, които се правят в таблицата за процентите на необлагаемата рента, особено влошават положението на едрите предприятия, като рентабилитетът на капиталите, вложени в тях, става по-низък, отколкото е дхвата на последния държавен заем, макар че индустриалната дейност изисква много повече усилия и носи много повече отговорности, отколкото подписването на държавни заеми. Независимо от всичко друго, степенуването на процентите води до несъобразности в абсолютните цифри, като едно предприятие с 60 милиона лева капитал има необлагаема 4.200.000 лв., а друго с 80 милиона лева капитал — 4 милиона лв.

Изменя се чувствително старата база при изчисляването на необлагаемата рента, като по стария закон се вземаха всички собствени средства на предприятията, а според предлагания законопроект — само основният капитал и резервния фонд. Следователно намалява се базата, фондът валоризация, който се създаде с закона за задължителния държавен заем от 1941 г. и който обхващаше валоризацията на имуществата, поради моментна обезценка и други от преди 1940 г. От това следва, че необлагаемата рента, дори и при запазване на старата таблица, се намалява на 50%. Неграмотно е, след като държавата все пак е наложила и използвала за свои фискални цели учредената резерва за валоризация на активите, сега тази резерва да се отхвърля със старата таблица.

ски възход. Няма защо да не признаем известни факти, които съществуват. Българската индустрия не разполага със свободни налични средства, а напротив, тя е тежко обременена с кредити за оборотни нужди. Балансите на Банка „Български кредит“ показват най-ясно в какво темпо задлъжнява българската индустрия, за да провежда редовната си стопанска дейност. Неправилно и от народостопанско гледище, и от стопанско такова е да се принуждава българската банкова система да кредитира отново и твърде изобилно българската индустрия, и то за непроизводителни цели и за запалшане на данъци. Неправилно е, от друга страна, да се говори постоянно, че българското правителство е загрижено за българската индустрия и желае да я развие до нейния максимално възможен размер, а на всяка стъпка да се прави възможното за поддържане на здравите основи на съществуващата индустрия, вследствие на непоносими данъчни облагания върху приходи, които по естеството си не са печалби и които отдавна са вече било изконсумирани, било инвестирани в недвижимости. За да си платят данъците, които за най-едрият предприятия достигат до 150.000.000 лв. за предприятие, последните би трябвало или да продават част от инвестициите си, или да задлъжняват пряко силите си и пряко възможностите на банките да раздават здрав кредит. Тъй като втората евентуалност е проблематична, най-вероятно остава, че биха се насочили едните предприятия към продаване на части от инвентарите си, за които единствено големи и платежоспособни купувачи могат да бъдат само чужденците.

Г-да народни представители! Ние знаем резултатите и имаме локите в това отношение от онова, което стана у нас след миналата война, с оглед на особените клаузи на договора за мир в Нюйорк за защита правата на чуждите поданици у нас. Ние знаем също, колко много честен български труд, колко много наши собствени средства трябваше да отидат, за да си възвърнем възможността сами да уреждаме вътрешното си положение и да ръководим собствените си предприятия. Нека миналото поне да ни служи като история, за бъдещето и да не допуснем сами да станем причина за известни състояния, за които впоследствие да съжаляваме, но които съжаления няма да ползват никого. Нека да не смятаме, че и смяната на формата на предприятията и заместването на техните създатели и ръководители ще бъде лесно постижима задача. Всяка конструктивна промяна в това отношение в дните, които живеем, ще се отрази катастрофално върху нашето стопанство, върху възможностите ни да посрещаме ежедневните наши нужди. Нека да не се бланзим, че в това отношение думите и желанията ни могат да бъдат превърнати моментално в живи дела. Никой не е в състояние да противостои на историческия ход на нещата. Близкото минало в това отношение ни дава блестящи примери. Но нека да оставим нещата да вървят по своя естествен път на развитие и да не ги извасилваме. Всяко насилие води след себе си реакция в противна посока. Българският народ достатъчно даде жертви, за да не може да си позволи лукса да прави опити в каквото и да е направление. Нека се възползваме разумно от историческия опит на великите народи, на народите от славянската общност, за да решим за себе си какво можем и какво не можем да правим. Нека да имаме пред себе си доброто и идеалите на нашия народ и да го водим към добруване и възход. Нека примерът на саможертва от страна на нашите възрожденци от преди освобождението ни до ден днешен бъде пред нас и нека ръководим нашите разисквания. Нека делото на Отечествения фронт — резултат на непосилните усилия на всички честни и доблестни борци за повече правда, свобода и хляб, бъде увенчано с успех за бласто на родината и за ония, които ще дойдат след нас.

Г-да народни представители! С такива чувства и грижи нашата парламентарна група се отнася към внесенния законопроект. От гледище на нашата парламентарна група аз трябва да заявя, че ние ще гласуваме законопроекта по принцип, обаче си запазваме правото, ако в комисията законопроектът не претърпи ония съществени изменения, които ще дадат възможност на нашата индустрия свободно да се развива и да твори, ние, при второ четене на законопроекта, няма да гласуваме за него. (Ръкоплесканият от звенарите)

От земеделците и комунистите: Ей-й-й!

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Михаил Константинов.

Михаил Константинов (с): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители и представители! Преди всичко трябва да ви обещая, че ще бъда кратък в разглеждането на проектозакона, защото смятам, че не е необходимо да засягам сега неговите подробности, тъй като те ще бъдат предмет на разискване в комисията по Министерството на финансите и там ще бъдат разглеждани и оточени всички положения, които засягат този проектозакон.

Г-да и г-жи народни представители и народни представители! Специалните военновременни условия, които настъпиха от 1939 г. и особено от 1940 г. насам у нас, създадоха безспорно известна специална стопанска конюнктура, която облагодетелствува известна част индустриалци, търговци, занаятчии и т. н. и те в този период от време натрупаха твърде голямо състояние от извънредни печалби. Безспорно е, че не можеше да не обърне внимание на това обстоятелство, както в нашата страна, така и фискът във всички страни, засегнати и даже незасегнати от войната, защото специалните военновременни условия бяха създадени за целия свят. Фискът във всички страни беше обърнал своите очи към военновременните печалби, за да може да вземе от тях една част и да засили приходите, които бяха необходими на държавното съкровище. Тъй като разходите на държавата бяха увеличени. Безспорно и нашата държава обърна своите очи към този приходозточник и беше създаден специален закон за данък върху военновременните печалби. Но както ни изтъква г-н министърът на финансите, в продължение на три години от прилагането на този закон държавата е получила при-

ход 1.700.000.000 лв. Това ни навежда на мисълта, че законът не е приложен така, както би следвало да се приложи и че не са правилно издирени всички обекти, които би трябвало да бъдат облажени, за да се постигне едно правилно облагане и по-голям доход за държавата от тях. Затова се наложи и изменението на този закон. И настоящият законопроект цели именно това, да се внесе едно по-правилно и цялостно облагане на ония данъкоплатци, които подлежат на облагане по този закон, които са успели да се изплъзнат от това облагане по миналия закон, вследствие на което се е получил такъв малък приход за нашата държава през изтеклия досега период от три години.

Обаче когато се изменя законът за данъка върху военновременните печалби, трябва да се обърне внимание и върху обстоятелството, че не бива да се спъва нашата индустрия, на която ние твърде много разчитаме сега след войната и се надяваме, че тя ще развие по-голяма деятелност, за да задоволи настъпните нужди на нашето население. Затова при облагоането по този закон трябва да се издирят онези обекти, които са успели да избягнат от вниманието на фиска, на данъчната власт, да отбягнат от постановленията на закона, да бъдат облажени. Върху тях, смятам, трябва да падне центърът на тежестта на този законопроект за изменение на закона за данъка върху военновременните печалби.

От друга страна, изменението на закона за данъка върху приходите само по себе си наложи известно изменение на закона за данъка върху военновременните печалби, специално на таблицата към чл. 1а от закона, като с § 2 на законопроекта процентите на облагаемите суми се намаляват от 10% до 35%, вместо до 90%, както беше досега. Това се дължи на обстоятелството, както обясни г-н министърът на финансите, че бяха увеличени процентите по закона за данъка върху приходите.

Но не е тоя текстът, който обръща най-много нашето внимание и вниманието на самите данъкоплатци. От изложенията, които са дадени както на г-да министрите, специално на г-на министра на финансите, така и на членовете на комисията по Министерството на финансите и на народните представители, от индустриалци, търговци, кооперации и т. н. се вижда, че върху два текста от този законопроект най-вече се обръща внимание. Един от тези два текста е този на § 6 от проекта, с който се дава обратна сила на закона, т. е. въвежда се допълнително облагане на известни данъчни обекти за минало време. Този текст е, който обръща най-голямо внимание и върху който много накратко с няколко думи ще спра вниманието ви.

По начало облагоането за минало време, даването обратна сила на известен закон е твърде деликатен въпрос, който при недостатъчна внимателност може да създаде сътресения в стопанския живот. Ето, от кооперациите е направено едно изложение, в което се изтъква, че голяма част от тях биха понесли твърде големи загуби и че тяхното по-нататъшно съществуване е застрашено, ако се приеме проектът така, както е внесен — без да се има пред вид обещанието, което г-н министърът на финансите направи тук пред вас вчера и днес. И аз смятам, че ние не може да не обърнем внимание върху това обстоятелство. Това облагане за минали години едва ли ще засегне всички данъкоплатци, които подлежат на облагане по този закон. Вероятно той ще засегне най-добросъвестните, тези, на които могат да се констатира оборотите, приходите, разходите и печалбите. А те са обикновено тези, които водят книги, и ги водят така, както се слезва, т. е. в тях е отразено всичко, целият живот на предприятието. Кооперациите са именно едни от тези предприятия, които отразяват всичко в своите книги и следователно те ще бъдат най-жестоко засегнати, защото не крият от своите приходи, не крият от своите печалби. Именно затуй ние ще трябва да бъдем по-внимателни и деликатни, когато става въпрос за облагане за минали години. Смятам, че в комисията по Министерството на финансите ще се обърне по-сериозно внимание специално на този текст и ще се направи известно облекчение в това отношение по облагането за минали години, и то облекчение по-голямо от това, което спомена г-н министърът на финансите. Смятам, че това е най-желателно да направим, за да не създаваме големи сътресения в нашия стопански живот и да лишим някои предприятия, специално кооперациите, от възможност да съществуват и да престанат по-нататък да проявяват стопанска дейност.

Друг въпрос, върху който с две-три думи ще трябва да спра вниманието ви, е въпросът за необлагаемата рента по § 1 от законопроекта. Безспорно е, че не може да има напълно справедливо облагане и напълно справедливо изчисление на необлагаемата рента; не може всички предприятия да бъдат облажени така, както би трябвало, с оглед на тяхната стопанска дейност и на техните капитални, но все пак ще трябва да има едно справедливо облагане, като се внимава да не се засегнат и самите капитали на предприятията; да не би, като се облажат по този закон за данъка върху военновременните печалби и по закона за данъка върху приходите, да се получи така, че те да платят за данъци с известна част и от своите капитални. Това няма да бъде за всички предприятия, а ще бъде само за кооперациите, които са най-добросъвестни предприятия при водене на книгите и в чиято цялата им стопанска дейност. У онези, които не водят счетоводството си съвършено искрено, безспорно за тях ще останат големи печалби, които няма да бъдат облажени. А ние, когато създаваме един закон, ще трябва да имаме пред вид именно тези, които са най-добросъвестни, защото те ще пострадат най-много при създаването на един такъв закон и ще облагодетелствуваме в същност онези предприятия, които са неискрени във воденето на своите книги, които отбягват да отразят целия си стопански живот в своите книги, ще настърчим тях, вместо ония, които добросъвестно водят книгите си и добросъвестно плащат данъците си.

Смятам, че финансовата комисия при разглеждането на този законопроект ще обърне внимание и върху процентите на необлагаемата рента, както и върху изчисленията на тези проценти не само

върху основния капитал и резервния фонд, а и върху други някои фондове. Защото кооперациите имат твърде големи други фондове, които съставляват техните налични средства, събрани не в една година, а след дългогодишна стопанска дейност, които фондове представляват техния капитал, а не печалба, реализирана за една година. И тези фондове следва също така да бъдат включени в необлагаемата рента, защото в противен случай кооперациите, особено поголемите, биха били твърде тежко засегнати, както и други някои народополесни стопански предприятия. Особено при сегашните условия, когато една голяма част от нашата индустрия ще трябва да бъде възстановена, ще трябва да бъдат подновявани машини и т. н., трябва да се имат пред вид известни фондове, които ще бъдат употребени за тази цел и които естествено ще трябва да бъдат включени в необлагаемата рента.

Тези са двата най-важни въпроса в този проект, който ни се предлага сега, върху който обръщат внимание всички, които са направили изложения до министрите, до членовете на финансовата комисия и до всички народни представители. Аз смятам, че финансовата комисия ще обърне внимание на тия два въпроса и ще ги разреши така, както следва.

Аз няма да разглеждам законопроекта параграф по параграф, защото, както казах, това ще бъде предмет на разискване в финансовата комисия, която, вярвам, ще разгледа законопроекта най-подробно с оглед на туй, да се защитят интересите на ония стопански предприятия, които са най-добросъвестни, които са най-тежко засегнати и ще понесат съвършено неоснователно голяма част от данъка върху военновременните печалби.

Приключвайки с това моя кратък преглед, като повторно казвам, че не желая да се спирам върху подробностите на законопроекта, и смятайки, че неминуемо ще трябва да се направят някои изменения в комисията по Министерството на финансите, аз от името на нашата Социалдемократическа партия и от името на нейната парламентарна група заявявам, че ние ще гласуваме по принцип този законопроект, като също така си запазваме правото да претендираме в комисията да бъдат направени известни изменения, които ще бъдат полезни за нашето народно стопанство. (Ръкоплескание)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Илия Бояджиев.

Илия Бояджиев (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Сложен е пред нас на разглеждане законопроект за изменение и допълнение на закона за данъка върху военновременните печалби. Както вече се изтъкна и от министъра на финансите, известни изменения на този закон са наложителни.

Промените, които ще направим на наредбата-закон за данъка върху приходите, трябва да се последват от изменение и на закона за данъка върху военновременните печалби. Ако последният запази сегашния си вид, ще се получат известни несъобразности при облагането. Приложението на стария закон за данъка върху военновременните печалби и новия закон за данъка върху приходите ще доведе до облагане на някои фирми и предприятия с общ данък, надвишаващ цялата им годишна печалба. Изменението и допълнението на закона за данъка върху военновременните печалби се налага и от необходимостта да се засилят държавните приходи, за да изпълним нашата строителна политика, да затвърдим окончателно финансовото положение на страната и да гарантираме възхода на националното ни стопанство.

Данъчните постъпления могат да се засилят с увеличаване на преките и кооверните данъци. Нашата отечественофронтанска власт ще засилва държавните постъпления предимно по пътя на увеличаване преките данъци. Това е не само програмно начало на Отечествона фронт, но е и единствено възможен начин за постигане на положителни фискални резултати при днешните условия. Нашият народ в своето огромно мнозинство е разорен от безогледния грабеж и от последните на противонародната политика на омазнялия фашизъм. Неговата платежеспособност е ограничена. И най-незначителното увеличение сега на кооверните данъци ще доведе до намаление и на без това крайно ограниченото потребление, а следователно и до спадане на държавните постъпления от кооверните данъци. Изменението на закона за данъка върху военновременните печалби трябва да подсили постъпленията от преките данъци.

Най-сигурно съществени промени в закона се налагат и за да се отстранят ред недостатъци, които обезсилват неговото значение. Законът за данъка върху военновременните печалби, макар и в края на своето съществуване, трябва да стане наистина един справедлив и ефикасен закон, който фактически да засегне военновременните печалби, които се смъкват от българския народ и от националното ни стопанство.

Този закон беше създаден от фашистката власт в разгара на опустошителната война. С него се целеше да се хвърли прах в очите на производителите слоеве и на всички трудещи се маси, за да се притъпи и смекчи чувството им на възмущение от страданията, които едрите капиталисти, банкери, експортърите, разните комисионери и агенти на немските побойтели бяха подложени както тях, така и цялото народно стопанство. Наистина на пръв поглед законът за данъка върху военновременните печалби изглежда сериозен и справедлив закон. Той създава впечатление, че приходите на всички капиталистически предприятия и фирми се оръзват значително, по-големите печалби се изземват съгласно закона до 90% и може да се направя съвсем неправилен извод, че с този закон печалбите на капиталистите се прехвърлят в държавната хазна. Такава беше и агитацията на фашистката власт и на приближените до нея капиталистически елементи. Фактически законът за данъка върху военновременните печалби съвсем незначително засяга големите военновременни печалби на капиталистическите предприятия. Както е известно, печалбата е, която

стимулира тяхната дейност, и те намират хиляди начини да я прикрият, ако се направи опит да се оръзва. Разбира се, фашистката държава, държавата на най-алчните едри капиталисти, на безпощадните експлоататори и спекуланти съвсем не е възнамерявала сериозно да посегне върху печалбите на своите господари. Законът признава толкова много разходи и такава висока рента на капитала като необлагаема, че в едрите предприятия необлагаемата сума почти винаги надхвърля показаната печалба. Фашистният закон за данъка върху военновременните печалби не е така строг за капиталистическите фирми и предприятия, както изглежда. Това най-добре се потвърждава и от незначителните постъпления по него.

За 4 години, от 1941 до 1944 г. включително, държавата е получила приход от цялата страна по закона за данъка върху военновременните печалби всичко 1.730.368.760 лв. От тази сума кръгло 1.074.000.000 лв. са постъпили от София на 656.000.000 лв. от останалата част на страната, или средно годишно от София са постъпвали 268.400.000 лв. кръгло и от цялата останала страна 164.000.000 лв.

От тия нищожни постъпления е ясно, че съвсем не са изземвани свръхпечалбите, които се трупаха през време на войната. Не са направени проучвания, от които да се види, кои слоеве и стопански категории са внасяли тия макар и малки приходи, обаче със сигурност може да се твърди, че в големата си част тия суми са постъпвали от ония, които най-малко са печелили. Това са фирмите, които са работили предимно с чужди средства и които не могат да прикриват печалбите си. Такива са стопанските организации на бедните трудещи се слоеве — кооперациите, техните съюзи и центри.

Тия колективни организации, както е известно, водят редовни счетоводни книги. Те могат да съществуват и да се развиват само ако осчетоводят цялата своя дейност и са подложени на обществени, банков и фискален контрол. В тях не може да се прикрие печалбата. Освен това почти всички кооперативни провеждат стопанската си дейност с чужди банкови средства или влогове, по които законът не признава никакви други необлагаеми суми, освен платените лихви. За собствените средства на предприятията се признава значителна рента, като необлагаема, а на кредитните минуват като необлагаеми само лихвите. И в този случай изпъква неогледното положение на обществените колективни стопански организации. Докато на частнокапиталистическа фирма, например със собствени средства 2 милиона лв., съгласно закона се признават 20%, т. е. 400.000 лв. необлагаема рента, на една масова кооперация от бедни стопани, която работи също с 2 милиона лв., но чужди средства — кредити или влогове — признава й се максимум до 8%, или 160.000 лв. необлагаема сума, равна на платените лихви. В това законоположение е залегнал фашистският принцип да се насърчава собствения капитал, а не живата стопанска дейност. В сегашния си вид законът за данъка върху военновременните печалби ляга с цялата си тежест върху средните и по-слаби фирми и предприятия.

Едрите собственици са облагодетелствувани не само като им се признава висока необлагаема рента върху капитала. Законът предвижда по-големи необлагаеми приходи и за лицата, ангажирани в техните предприятия. Например за лицата, които работят в предприятия с капитал до 5 милиона лева, законът признава на всеки максимум до 120.000 лв. необлагаем годишен приход, а за всяко лице, заето в предприятие с капитал над 20 милиона лева, необлагаемият годишен приход може да достигне 300.000 лв. При това положение едно занаятчийско предприятие е много по-зле третирано от закона за данъка върху военновременните печалби, отколкото друго крупно, модерно капиталистическо предприятие. И първото ще плати процентно много по-висок данък от второто, когато второто издвигна големата военновременна печалба.

Но още по-ярко изпъква грубият класов характер на стария закон за данъка върху военновременните печалби при определяне необлагаемия годишен приход, специално за членовете на трудовите производствени кооперации. Тук странната ненавист на фашизма към колективното творчество добива напълно разрушителен характер. Съгласно чл. 2, точка 22, членовете на всички трудово-производителни кооперации могат да получават годишно максимум до 60.000 лв. необлагаем приход, независимо от размера на капитала, с който работи предприятието им. При това обстоятелство значи, ако един майстор занаятчий работи в капиталистическо предприятие, било частно, акционерно или командитно дружество и пр. с капитал над 20 милиона лева, може да получи годишно до 300.000 лв. необлагаем приход. Но ако същият майстор влезе в работи като равноправен член в масово колективно предприятие, което също така ще има капитал над 20 милиона лева, той може да получи годишно само до 60.000 лв. необлагаем приход. Изразителното над тая сума в кооперацията се счита военновременна печалба и се облага на общо основание.

Ако точка 22 от чл. 2 на закона за данъка върху военновременните печалби се прилагаше след 9 септември, у нас не би могла да просъществува нито една трудово-производителна земеделска кооперация, нито една трудово-производителна занаятчийска кооперация и пр. Това постановление не се прилага от народната отечественофронтанска власт, но то силно безпокои и смущава трудещите се слоеве от селото и града, които след 9 септември масово се обединяват и с ентузиазъм градят по колективен път своето щастие и мошата на родината.

С новия законопроект заплатите и сумите за издръжка, плащания на кооператорите в производствени кооперации за прякото им участие с труда си в производството, независимо от размера им, не се облагат с данък върху военновременните печалби. Това е справедливо. Но такава едно разрешение на въпроса не

е най-благоприятното, не е и стопански най-целесъобразното. То ще засили тенденциите към подялба и изияждане на целия доход в трудовата производителна кооперация и ще попречи да се създават обществени средства, каквито са фондовете. А пожертвувателността у нашия трудолюбив народ е голяма. Почти във всички трудови производителни кооперации сега се забелязва благородният стремеж да се набират повече обществени средства. Този стремеж трябва да насърчи, като се освободят въобще трудовите производителни кооперации от обсега на закона за данъка върху военновременните печалби. (Ръкоплескания) С новия законопроект ще трябва да не се затруднява положението и на останалите обществени стопански организации. Иначе ние бихме изпаднали в противоречие с програмата на Отечествения фронт, която предвижда подкрепа и насърчение на тия организации. Необходимо е също така да се запазят от сътресение и частните творчески предприятия. Носят тежести и засяването на облагането трябва да легнат главно върху едрите капиталистически фирми, които реализират и най-големи военновременни печалби. В комисията ще трябва да се направят необходимите корекции на законопроекта, за да се постигне наистина една справедливост при облагането.

По принцип нашата парламентарна група, на Работническата партия — комунисти, ще гласува законопроекта за изменение и допълнение на закона за данъка върху военновременните печалби. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител д-р Пенчо Костурков.

Д-р Пенчо Костурков (з): (От трибуната) Г-да народни представители! Внесеният от г-на министъра на финансите законопроект за изменение и допълнение на закона за данъка върху военновременните печалби е една законодателна инициатива, която се налага от условията, при които още живеем, а също и от нуждите на държавата. Следвоенната държава има да се справя с големи и неотложни нужди, които се явяват последица на войната. Извънредните разходи на държавата налагат търсене и на извънредни продохозителности. За да въздържам народното стопанство и държавните финанси трябва да се потърсят различни средства от тези среди, които могат да дадат още нещо в името на общонародните интереси.

Разглежданият законопроект, въпреки данъчната тежест и жертвите, които изисква от стопански дейтели и по-заможни среди, е едноновременно социално и фискално оправдан. Той е оправдан социално, защото отговаря на първото и най-важно условие, на което трябва да отговаря един данъчен закон, за да бъде социално справедлив: който печели или е спечелил повече, трябва да даде на народната общност, т. е. на държавата, повече. Да върне част от това, което е спечелил. Особено това е необходимо да се приложи във времена ненормални, каквито са военното време и това, непосредствено след войната, когато поради изменените условия, когато поради особената конюнктура и увеличените обороти се печелат повече. По-ранко и по-късно е извънредните печалби, топлини през тези години на национално и финансово напрежение, да се върне на държавата, като тия, които са ги натручили, се задоволят с нормалните печалби.

Г-да народни представители! Законът върху военновременните печалби се прокарал във всички страни. Такъв закон се гласува, както знаят и в нас още при босното управление. Дори и при режима на Божилков, във време, когато се търпеше спекулата и фаворизираше голямата печалба, се намерил необходимо да се приложи към облагане на военновременните печалби, за да се посрещат порастналите държавни нужди. Този закон обаче, въведен през 1941 г., не се приложил правилно и не даде очакваните резултати. Мнозина стопански дейтели успяха да избегнат закона, а други, поради слабости на данъчната администрация, не внесоха на фиска това, което се следваше по закона. Г-н министърът на финансите ни каза вчера общата цифра, която се припомни преди малко, получена от приложението на този закон в продължение на четин години. Това е съвършено недостатъчно с оглед на реалните печалби. С изменението, които се предлагат от г-на министъра на финансите, се разширява облагаемата маса, намалява се също така и действието на закона от 1941 г., като се цели да се уловят тия конюнктурни приходи, които бяха обложени в миналите години.

Така като се реализира облагането по този закон за миналото време, ще се поправят много грешки, опущения и забикалания на закона, за да се внесе една справедливост: да платят данък върху военновременните печалби не само тези, които са по-добно съвестни и с по-голямо съзнание за дълг към държавата, но всички, които са реализирали конюнктурни печалби. Защото недопустимо е във времена, когато част от гражданите на държавата се разбоиха — един пострадала от тежките условия на съществуване, други изгубиха и живота си — друга част от този народ да се обогати, да натрупа състояние за сметка на общонародното зло, каквото е войната.

Г-да народни представители! Трябва обаче едно да се знае и да не се спекулира с него: нито г-н министърът на финансите, нито днешното Народно събрание, нито парламентарната група, от която изхождам, имат намерение да разстройват стопанството и да спрат творческата дейност на предприятията. Ако част от изключителните печалби, натрупани през миналите години, са вече инвестирани в разширение или подобрене на предприятията им, то собствениците и ръководителите на тия предприятия ще имат възможност и ще намерят средства — било чрез кредити, било чрез намаляване на обемите на кредит или по друг начин — да се възстановят към държавата, на която държавата дължат своето просъществуване и своето благосъстояние.

Ако има някак несъобразности в предлагания закон, то нека в комисията да се поправят. В комисията трябва да се разгледа по-добно въпросът за процентите на облагането, за да не се отиде до пълно погизване на печалбите и по този начин да се липсва едно предприятие от законните печалби. Също така трябва да бъде разглеждана табличката към § 1 относно необлагаемата рента и табличката към § 2 относно процентът на облагането.

Ние сме убедени, че желанието на правителството, респективно на г-на министъра на финансите, върху което тежи главно тежката задача да се справя с големите финансови затруднения на държавата, не е да претоварим предприятията и да прелизват тяхната ликвидация, както някои се опасяват, а е да ги принудим да изпълнят своя данъчен дълг и да покажат на дело своя патриотизъм и готовност за жертви към родината, като същевременно направят сили за нова творческа стопанска дейност за тяхното и на целия народ благо. (Ръкоплескания)

Като си запазваме правото да искаме някои поправки на законопроекта в финансовата комисия, от името на Радикалната парламентарна група заявявам, че ще гласуваме по принцип разглежданият законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Диню Тодоров.

Диню Тодоров (з): (От трибуната) Г-да народни представители! Сизирани сме с законопроект за изменение на закона за данъка върху военновременните печалби. Този законопроект идва твърде навреме. Когато минаваше законът за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите, нашият другар министър обеща, че ще внесе този законопроект за изменение и допълнение на закона за данъка върху военновременните печалби — ето той е пред нас — за да могат да се съгласуват двата закона: законът за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите и съществуващият закон за данъка върху военновременните печалби.

Г-да народни представители! Аз няма да се впускам в подробности върху мотивите на законопроекта, но ще отбележа следното. Като помисли и г-н министърът, остават се годините 1938, 1939, 1940 и 1941 — ония години, в които решително се натрупаха военновременните печалби и когато започна военновременната обстановка. Това поменява във връзка с възможностите, които се правят срещу настоящия законопроект за обратната му сила, която той ще има за годините 1941, 1942, 1943, 1944 и 1945. Ние вече чуваме от г-на министъра, че 1941 г. ще се премахне. Остават следващите години.

Г-да народни представители! Законът за данъка върху военновременните печалби е дал твърде малко на нашия фиска. Ясно и добре подчертано е, че законът беше прох в очите на големите съсловия в нашата страна, на трудещите се съсловия преди 9 септември, на работниците, на селяните и на другите икономически слаби категории, за да не протестират и свалят своето съществуване до едно мизерно положение, в което те изпадаха до 9 септември 1944 г.

Тук му е мястото да спомена, че ако има кой да плаче твърде много, защото щели да се порежат ония, които натрупаха немалки богатства в първото време от 1938 г. до 9 септември 1944 г., това не са българските работници и селяни, не са трудите съсловия, които до 9 септември едва ли не бяха останали голи и боси и които въпреки това произвеждаха и твореха, за да поддържат общия организъм. Отечественофронтовската власт след 9 септември в своята програма си постави голямата задача да се разхвърлят данъчните тежести на ония категории, съсловия и групи, които имат и могат да ги понесат; да плащат най-много тези, които имат. Настоящият законопроект урежда именно тази материя: ще платят големите предприятия, ония, които са реализирали милиони в продължение на години. (Ръкоплескания)

Също така тук му е мястото да спомена, че нашият работник и нашият селянин изстрадаха твърде много. 16 години под ред земеделското стопанство понасяше тежестите и изтъняваше държавата. Това започна приблизително от 1930 г., когато дойде решителното спадане на цените на земеделските произведения, и това и през годините на фашисткия режим, когато имаше дирижирано стопанство, имаше и дирижираны низки цени, за да може всичко да се изнесе, както се и изнемаше и се изнасяше за германската машина, за германския кървав и ненаситен най-нов империализъм.

Следователно тези съсловия са понесли твърде много. Нека понесе по настоящия закон и другото състояние, което може още да плати. Наистина, тези търговски предприятия може би ще почувствуват една твърде голяма тежест затуй, защото са инвестирани част от печалбите си в строежи. Но те могат под формата на кредити да си набавят необходимите средства и да дадат онова, което им се иска по закона. То е поносимо за тях и те могат да го дадат.

Земеделската парламентарна група, от името на която говоря, по принцип ще гласува на първо четене предложението законопроект, като има пред вид, че ще станат някои изменения, за които вече говори нашият министър, например, че ще се намалят облагането върху маса разходи на предприятията, че ще се спаднат ония средства, които се дадоха под формата на дарения на нашите комитети и за заема на свободата.

Заявявам още един път, че нашата парламентарна група ще гласува законопроекта по принцип, като си запазва правото на някои поправки, които вече се изтъняваха и обяснява добра от нашия другар министър. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Диню Тодоров.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-жи и г-да народни представители! Преди всичко искам да благодаря на парламентарните групи за тяхното решение да приемат по принцип предложението за законопроект. Аз бих могъл да се огранича с много малко думи да изтъкна, че по начало от всички страни се подчертава, че изменение на сега съществуващия закон за данъка върху военновременните печалби трябва да стане. Това не се отрече от никого. Обаче ще трябва все пак с няколко думи да се спра на някои изказвания, които по същество служат за обосновка на едно отрицателно отношение изобщо към законопроекта.

Не може и дума да става за това, че с този законопроект се в цяло социализация, конфискация или етатизация на нашата индустрия. Това е смешно да се твърди, като се знае, че основата на облагането, основните данни, по които то се извършва, остават все старите и че корекциите, които се правят, не могат да подхвърлят известен процент на съществуващия по действащия закон облог. В същност такива приказки наломат поговорката: „Стара песен на нов глас“. Аз не се смятам много стар, но досега съм слушал няколко пъти същата песен на различен глас. Когато се въвеждаха обществените осигуровки, вдигна се вой, издадоха се специални издания, плащаха се тлъсти хонорари, за да се доказва, че загива българската индустрия, ако се осъществят предвидените положения за общественно осигуряване. Когато се въведе законът за военновременните печалби, надале се вик до Бога, че българската индустрия, че българската търговия загивали, защото през време на войната нямало било условия за печалби, каквито имало преди войната, че малко възможности имало за производство и търговия, нямало било стокообмен, Верни ли излязоха тези пророчувания? Ни най-малко. Няма да излязат верни и пророчуванията, че ако се приложи законът дори такъв, какъвто е внесен сега, това щяло да означава загиване или социализация на българската индустрия.

Какво е положението в същност? Една цифра е достатъчна. Много право тук тя се изтъкна на няколко пъти, че милиард и 700 милиона лева са постъпили от данъка върху военновременните печалби за 4 години. Нека да си дадем сметка какви законни печалби се реализираха през шестте години на военновременната конюнктура, нека да видим колко е бил нашият износ през тези години, нека да видим какво е било производството на нашата индустрия в отделните браншове през тези години, да сметнем само законните печалби, за да видим какво нищожно обременяване представлява този данък върху военновременните печалби.

Може ли при това положение да се говори, че сегашното изменение щяло било да разстрои стопанството и щяло да разори индустрията? Не.

То се опровергава и от самото предложение, което уж иска да замени предлаганото изменение на закона за военновременните печалби. Тук г-н Трендафилов заяви: „По-добре да прокарваме еднократно облагане“. Какво значи това? Значи, че се смята, какво има средства, които биха могли да понесат такова едно облагане. Ако е в формата на това изменение, както се предлага, не го шие, но ако е в формата на еднократно облагане — съгласни сме! Каква е тази аргументация, аз не разбирам. Значи, може да се събере данъкът.

Аз отивам обаче по-далеч. Аз признавам, че в отделни случаи отделни предприятия може да нямат налични средства, за да платят данъка. Значи ли това обаче, че тя предприятия трябва да бъдат освободени от този данък? Съвсем не значи. То значи само, че на тях или ще се даде възможност да изплатят този данък в течение на по-дълъг период, или ще им се даде възможност да го платят сега за сметка на своята бъдеща производствена дейност, което става по пътя на черпене на средства от кредитната система. Нищо друго не означава.

Тъкмо затова конкретното възражение, че тези печалби, които били осъществени навремето, били ванстина големи, но били инвестирани в имоти, в производствени инсталации или пък в някои разкошни жили и в мобилировка към тях, идва да потвърди, че собственостите на такива предприятия могат да използват кредитната система и да си платят все пак този данък, който съвсем не е нито излишен за нас в сегашните условия, нито би било несправедливо да бъде платен.

От никаква гледна точка не може да се защитава тезата, че всяко облагане за минало време било свързано или с разрушаването на данъчния морал и въобще на правното съзнание на гражданството, или щяло да докара разрушение на нашата индустрия и търговия. Аз имам впечатлението, че се говори така, за да се изтъкне вредното отражение на всяко законодателство с обратна сила. Но аз искам да подчертая ечерашната си мисъл, казана във връзка с това: не знам, дали има война, която да не е завършила с законодателство с обратна сила, и не само в областта на стопанството. В 1919 г. също така се създаде у нас закон с обратна сила, и то закон, който не прилагаше съществуващото облагане от мирно време, а който създаде свършено ново облагане. И свършено основателно беше това облагане, както е основателно и днешното.

Подхвърлят се тук и за валоризацията на фондовете от 1941 г. Какво означава тая валоризация? Тя означава тъкмо това, че се дава възможност да се унищожи отчасти облагането на военновременните печалби. Онова, което струваше по книгите за предприятието 100 единици, стана изведнаж 200—300, и необлагаемата рента, вместо да се изчислява върху тези 100 единици, се изчислява вече върху 300 единици и по този начин необлагаемата рента беше три пъти по-голяма. Това е едно хитро заобикаляне на тогавашния закон, но и една хитра подготовка за един задължителен вътрешен заем. Първата хитрина успя, фактически се намали облагането на военновременните печалби, но втората хитрина —

успя. В 1943 г. задължителният вътрешен заем се провали тогава, провали се в не малка степен и затова, че се води тогава от съпротивителното движение агитация против него.

Като имаме всички тези обстоятелства пред вид, трябва съвършено обективно и хладнокръвно да се съгласим върху това, че трябва да използваме този допълнителен данъчен източник. И — както се изказа вече по принцип съгласие за това — смятаме, че ще успеем да го направим в такава мярка, че да го използваме достатъчно, без да вънесем никакви несъобразности в облагането на отделните категории данъкоплатци.

Искам да припомня на тези, които смятат, че това е кой знае каква стъпка в областта на облагането, ония мероприятия, които във всички страни в Европа се взеха в течение на последните 12—18 месеца. Какви мероприятия се приложиха там? Много по-радикални мероприятия. Не се задоволиха да вземат част от доходите, а взеха, и то голяма част, и от капиталите.

Та, смятам, че ако вървим по пътя на постепенното, на последователното и здраво изграждане и заздравяване на нашето стопанство и финанси, ние ще можем да избегнем прилагането на такива резки и радикални мероприятия, каквито се приложиха в други страни.

Предложеният законопроект е една стъпка в този смисъл. Ние трябва и по пътя на това изменение на закона за данъка върху военновременните печалби да допринесем за набирането на ония средства, които са необходими на нашата държава при днешните условия за покриването на още значителните извънредни разходи.

За всичко онова, което се изнесе като пожелание и по-рано, и днес, в комисията ще има възможност да се измерят най-целесъобразните и най-разумните разрешения. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене, по принцип, законопроекта за изменение и допълнение на закона за данъка върху военновременните печалби, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Следва да пристъпим към точка втора от дневния ред. Съгласието на г-на министъра на финансите ще оставим разглеждането на тази точка от дневния ред за заседание на следващия ден и ще пристъпим към разглеждането на точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за отменение на алинея 9 до 14 включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за отменение алинея 9 до 14 включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника.

Г-да народни представители! В чл. 32 на закона за Държавната политехника се предвиждаше първоначално, първите редовни преподаватели за всеки отдел да се избират през първите пет години от основаването на политехниката от специални седемчленни комисии. Това на първо време беше абсолютно необходимо, още повече, че откриването на различните отдели в политехниката не можеше да стане веднага, а трябваше да се извършва постепенно, с оглед на създаване на условия за правилно водене на обучението в откриваните отдели.

След 9 септември 1944 г., в изпълнение програмата на Отечествения фронт за демократизиране и на висшето образование и за по-широка техническа просвета в нашата страна, се откриха всички отдели на Държавната политехника, като се формираха и съставите на двата факултета — строителен и машинен. Така, Висшето техническо училище, създадено през 1941 г., се превърна действително в една Държавна политехника, в която са застъпени всички отрасли на техническата наука и практика.

С направеното изменение в закона за Държавната политехника от 5 април 1945 г. („Държавен вестник“, бр. 75) специалните комисии за избиране на първите преподаватели от седемчленни състави тричленни. С това намаление на състава на тези комисии, естествено, се е целело да се улесни произвеждането на избори за редовни преподаватели, наложено от бързото откриване на всички отдели, което става почти едновременно. Досегашната практика от дейността на тези тричленни комисии показва, че те не представляват сигурна гаранция за най-подходящ избор на преподаватели, а от друга страна тези тричленни комисии се намиряха в физическа невъзможност да произвеждат значителен брой избори, защото касаше се да се изберат първите редовни преподаватели във всички новооткрити отдели, а това естествено, поради бързината, с която се откриха тези отдели, изправи комисии пред една огромна задача, с която те трудно можеха да се справят. За доклади трябваше по необходимост да бъдат избирани все един и същи лица, а това забавяше произвеждането на изборите за преподаватели, поради което по много дисциплини още не са избрани преподаватели, а това спъва обучението и се отразява без съмнение върху подготовката на студентите.

Понеже вече са формирани факултетски съвети на двата факултета в Държавната политехника — строителния и машинния, които са почти в пълен състав, налага се премахването на специалните тричленни комисии, като съответните алинеи 9 до 14 включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника бъдат отменени като безпредметни. Отсега нататък подготвянето на преподавателския персонал в Държавната политехника

хника ще трябва да се извършва по предвидения в закона общ ред, както то става и в Държавния университет „Св. Климент Охридски“ в София — от съответните факултетски съвети и Академическия съвет. Това е в интереса на обучението и на подготовката на студентите от Държавната политехника, тъй като произведените от факултетските съвети избори на редовни преподаватели ще бъдат по-компетентни и ще дават по-голяма гаранция, че действително катедрите по дисциплините, преподавани в политехниката, ще се заемат от подходящи лица.

Като имаме пред вид горното, моля ви, г-да народни представители, да одобрите предложението в законопроект за отнемане на алинеи 9 до 14 включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника, като го гласувате. С това ще се измисли още една стъпка напред по пътя на пълното нормализиране на условията за обучение и работа в единствената засега наша Държавна политехника, която взетко е техническият факултет при Държавния университет в гр. Варна и Висшето техническо училище в гр. Русе има за задача за дълги години да задоволи нуждата ни от висш ръководен технически персонал и да допринесе за развитието на българската техника.

Гр. София, 26 април 1946 г.

Министър на народното просвещение: Ст. Костурков

ЗАКОНОПРОЕКТ

за отнемане на алинеи 9 до 14 включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника

Параграф единствен. Алинеи IX до XIV включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника се отменят.

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-жа Мара Кинкел.

Мара Кинкел (за): Г-да народни представители! Парламентарната група на Народния съюз „Земе“ ще гласува законопроекта за отнемане на алинеи 9 до 14 включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника така, както е представен от г-на министъра на народната просвета. (Ръкоплескание)

Председателстващ Кирил Христов: Няма записани други оратори по законопроекта.

Моля г-да народните представители, които приемат по принцип на първо четене законопроекта за отнемане на алинеи 9 до 14 включително и забележката към чл. 32 от закона за Държавната политехника, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има предложение от г-на министъра на народното просвещение, законопроектът да бъде гласуван по спешност, и на второ четене. Които приемат това предложение, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете заглавието на законопроекта)

Председателстващ Кирил Христов: Които от г-да народните представители приемат заглавието на законопроекта, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете параграф единствен)

Председателстващ Кирил Христов: Които приемат параграф единствен, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръкоплескание)

Пристъпваме към точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за отнемане на наредбата-закон за преотстъпване новостроящата се сграда на Държавния институт за глухонемни в София на Министерството на народното здраве.

Има предложение от народния представител д-р Иван Пачиз да бъде прочетен само законопроектът, като мотивите се считат за прочетени. Които от г-да народните представители приемат това предложение, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за отнемане на наредбата-закон за преотстъпване новостроящата се сграда на Държавния институт за глухонемни в София на Министерството на народното здраве

Член единствен. Наредбата-закон за преотстъпване новостроящата се сграда на Държавния институт за глухонемни в София

на Министерството на народното здраве („Държавен вестник“, брой 208, от 7 септември 1945 г.) се отменя.

(Ето текстыт на мотивите:

„МОТИВИ

към законопроекта за отнемане на наредбата-закон за преотстъпване новостроящата се сграда на Държавния институт за глухонемни в София на Министерството на народното здраве

Г-да народни представители! С наредбата-закон от 7 септември 1945 г. („Държавен вестник“, брой 208) се преотстъпва новостроящата се сграда на Държавния институт за глухонемни в София, нахождаща се в София — Красно село, започната със средства на фонда „Царица Елеонора“, на Министерството на народното здраве, при условие, че последното ще я довърши със свои средства и ще я използва за лечебен институт, като заплати на фонда „Царица Елеонора“ вложените досега суми в размер на 15.000.000 лв.

Сградата на Държавния институт за глухонемни в София, предмет на горната наредба-закон, се строи от 1937 г. и първоначално строежът е започнал със средства на фонда „Царица Елеонора“, който фонд е включен в бюджета на фондовете на държавата. Тъй като средствата на този фонд са изчерпани, сградата остана nedовършена и ценни материали са изложени на разрушение и похабяване. Фондът „Царица Елеонора“ се управлява от комитет под председателството на министъра на народното просвещение и има за цел постройката и издръжката на института за глухонемни и слепи в страната и набира средства от дарения, процент от таксите в институтите за глухонемни и слепи и пр.

С преотстъпване на nedовършената сграда на Държавния институт за глухонемни в София на Министерството на народното здраве се изправя грешка, защото тази сграда е абсолютно необходима за задоволяване нуждите на Държавния институт за глухонемни в София, който е принуден досега да наема частна сграда, съсем недостатъчна да побере твърде големия брой глухонемни деца, подлежащи на задължително основно образование. На институтите за глухонемни трябва да се обърне по-голямо внимание и то наравно с другите учебни заведения да бъдат поставени на нужната висота в организационно и педагогическо отношение, за да се постигне възможната им задача, а тя не може да бъде друга, освен да подготви глухонемните деца в училищната възраст за практическото живот, за да се облекчи до известна степен и без това nedостатъчната съдба на тези български деца и те да станат в бъдеще полезни граждани, годни сами да изкарват своето препитание.

Не трябва да се забравя, че обучението на глухонемните не е една филантропична идея, а голяма реална нужда, за чийто задоволяване държавата трябва да вземе своевременно мерки и да включи обучението и възпитанието на глухонемните в рамките на своята просветна политика. У нас все още се гледа на института за глухонемни с известно предубеждение, поради което и резултатите от обучението в този институт не са задоволителни. В културните стръни за глухонемните се полагат специални грижи и се стремят да им дадат професионална подготовка.

В миналото до 9 септември 1944 г. в началото на всяка учебна година в Софийския институт за глухонемни броят на чаканите за приемане в института не е бил по-долу от 100 деца, от които са били приемани обикновено десетина, съсем рядко, като изключение, 12—15 деца, а имало е учебни години, когато от големия брой чаканци приемане деца са били приемани едва към 5. Явно е, че всяка учебна година голям брой глухонемни деца не могат да бъдат приети в Държавния институт в София, преминават пределната според закона училищна възраст и остават загинаги вън от института без говор, образование и възпитание, време на родители и общество.

Най-главната причина за невъзможността да се приемат достатъчен брой деца в Софийския държавен институт за глухонемни досега е била, а и днес е още, липсата на достатъчна и пригодна за целта институтска сграда. Липсата на подходяща сграда, специално построена за нуждите на института за глухонемни, е същевременно и пречка правилно да се организира и добре да се проведе обучението и възпитанието на учениците.

От казаното по-горе става ясно за нас, г-да народни представители, каква вопиюща нужда има Софийският държавен институт за глухонемни от новостроящата се негова сграда в Красно село, която вместо да се отстъпва на Министерството на народното здраве за чужди на института нужди и цели, ще трябва час по-скоро да бъде довършена със средства на Министерството на народното просвещение и предоставена на института за задоволяване на неговите нужди от помещения. Вярвам, че ще намерите съображенията ми основателни и ще одобрите предложението законопроект за отнемане на наредбата-закон, с която сградата в Красно село се преотстъпва на Министерството на народното здраве, като го гласувате.

София, 30 април 1946 г.

Министър на народното просвещение: Ст. Костурков)

Председателстващ Кирил Христов: По законопроекта няма записани оратори.

Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за отнемане на наредбата-закон за преотстъпване новостроящата се сграда на Държавния институт за глухонемни в София на Министерството на народното здраве, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на законопроекта виж първото четене по-горе.

Министър Стоян Костурков: Моля да се приеме законопроектът, по спешност, и на второ четене.

Председателстващ Кирил Христов: Има предложение от г-на министра на народното просвещение, законопроектът да бъде приет, по спешност, и на второ четене. Които г-н-ет приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете заглавието на законопроекта*)

Председателстващ Кирил Христов: Които от г-да народните представители приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете член единствен)

Председателстващ Кирил Христов: Които приемат член единствен, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Дневният ред за днешното заседание е изчерпан.

Председателството предлага за следното заседание, което ще се състои във вторник на 21 май, в 15 ч. след обед, следния дневен ред:

Първо четене на законопроектите:

1. За държавен застрахователен институт.

2. За изменение и допълнение на закона за длъжностите, пенсиите, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

Които от г-да народните представители приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Закривам заседанието

(Закрито в 17 ч. и 50 м.)

Полпредседател: КИРИЛ ХРИСТОВ

Секретари: РАДА НОЕВА
ЙОРДАН ЧОБАНОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ